

S O K O L

V E S T N I K
S O K O L S K I H
Ž U P
L J U B L J A N A
M A R I B O R I N
N O V O M E S T O

Š T E V I L K A 6
L E T N I K I I

V s e b i n a :

Nagovor župnega načelnika in načelnice na zboru v Ljubljani	81
Boris Gregorka: Tekme za meč kralja Aleksandra I.	82
Bojan Perme: Delo in naloge društvenih zdravnikov	84
M. Kovačič: Pregled jugoslovanske sokolske književnosti	86
Joža Trdinova: Deca	87
župa Ljubljana	89
župa Maribor	92
župa Novo mesto	95
Razno	95

DARUJTE ZA TISKOVNI SKLAD!

«SOKOL» izhaja vsakega prvega v mesecu in stane za vse leto 24 dinarjev, posamezna številka pa 2 dinarja. Izdajajo ga sokolske župe Ljubljana, Maribor in Novo mesto, urejuje Dušan Podgornik, Ljubljana, tiska Delniška tiskarna, d. d. (predstavnik Josip Štrukelj) v Ljubljani.

Uprava in uredništvo sta v Ljubljani na Taboru. Ček. rač. 17.200.

Nagovor župnega načelnika in načelnice na zboru v Ljubljani

dne 9. maja 1937.

Bratje, sestre, sokolska mladina, zdravo!

Župno vodstvo je pozvalo vsa društva, da prirede pomladanski zbor. Nadeli smo si nalogo, da priredimo vajo za sokolski red in disciplino po sporedu okrožnice, ki ste jo dobili. Ob tem času zborujejo v svojih društvih vsi Sokoli po vsej naši župi.

Naš ljubljanski zbor obsega 12 društev. V urejeni tvorbi stoji tu 450 dece, 389 naraščaja, 1342 članov in 452 članic, vsega 2593 Sokolov. Našemu zboru je pridružen izlet 625 kolesarjev iz 50 društev.

Z vašo udeležbo je naša naloga dosežena in ni besede, ki bi mogla bolj nazorno pričati o pomenu našega zbora, kakor dejstvo, da je to število tu pred nami zbrano.

Prijetna nam je navzočnost vseh, ki z zanimanjem spremljajo naš zbor, prav posebno pa prisotnost častniškega zbora naše vojske s poveljnikom dravske divizijske oblasti generalom bratom L. Toničem na čelu, ki obrača na vzgojne naloge sokolstva posebno pozornost.

Da odvrnemo vsak sum o čistem sokolskem značaju našega zbora, imava s sestro načelnico po sklepu strokovnega odbora in v soglasju z upravo župe naročilo, da pojasniva pomen in smoter današnjega zbora.

Naš zbor ni posnetek tujih vzorcev. Nihče nam ne ukazuje, nihče nas ne priganja. Naš pohod in zbor sta pravo sokolsko in narodno gibanje. Sokolska misel zahteva od nas, da smo vzgojna organizacija vsega naroda, da v narodu vzbudimo in gojimo zavest skupnosti. Tyrš pravi: «Sokolska stvar, namenjena vsem stanovom in slojem, ni nič manj kakor telesna in npravstvena vzgoja za plemenitenje vsega naroda, vzgajanje v moči, neustrašenosti, plemenitosti, večji obrambnosti, in mora zato stremeti za tem, da bo ves narod v njenem krogu.» Tyrš je sklenil z narodom pogodbo, da mu bo sokolstvo učitelj in vzgojitelj. To pogodbo je tudi naš narod odobril po svojem velikem Sokolu, kralju-mučeniku. Zato je ta sokolska pogodba večna in nepreklicna.

Povsod ima sokolstvo isti smoter, smoter, ki spaja slovanske narode v enotno skupnost.

Vzgojnim nalogam sokolstva bi ne mogli zadostiti, ako bi ne gojili skupinskega gibanja. Sokolski misli bi ne mogli dati življenja, ako bi med seboj ne kovali vezi bratstva, ki rodi močno, živo, neporušno celoto.

Samostojni in svobodni hočemo biti! Vsak posameznik in narod v celoti. Volja in stremljenje po samostojnosti, svoboda razvoja spajajo sokolstvo in narod v enoto. Življenjski smotri naroda in sokolstva so isti. Sokolstvo je v vsem svojem bistvu in obsegu narodna last in drugačno biti ne more.

Sledili smo klicu narave. Zemlja in kri sta prirodno dana pogoja našega bitja, ki nas vzpodbujata k življenju. Vse drugo si moramo ustvariti sami, sami pridobiti in sami zgraditi. Nikjer ni obljubljene dežele. Vse mora

ustvariti naš duh, naša volja in naše lastno delo. Enotno skupnost moramo razvijati in razviti sami; vsak posameznik s svojimi silami, narod z združitvijo teh sil.

Ne vsak zase, urejeno sodelovanje vseh ustvarja to, kar daje vsebino narodni skupnosti. Iz svoje sile, s smelo, svobodno, neovirano nagibnostjo ustvarja vsakdo po svoji zavesti resnično skupnost. Po narodni skupnosti postanejo njegovi plodovi vredni, svojina naroda. Življenje poedinca ima svoj višji kulturni smisel le v narodni skupnosti.

Naša vzgojna smer gre od poedinca do celote.

K temu smotru ima sokolstvo po Tyrševi zamisli in narodni volji dolžnost vzgajati vse člane naroda in gojiti narodno zavest.

Red in disciplina utrjujeta in jačita sokolsko skupnost. Disciplina osamosvaja in ščiti npravstveni red. Kdor hoče biti svoboden, mora biti discipliniran iz lastnega nagiba.

V naši sredi, z našimi sredstvi in s sinovi slovenskih mater odreja tujec narodu red in disciplino. In mi vemo, da kdor odreja red in disciplino, razpolaga z močjo naroda in usmerja njegove sile. Narod, ki daje svojo disciplino v zakup tujcu, se odreka samostojnosti in svobodi, se sam izroča hlapčevanju.

Z lastno disciplino, z lastnim npravstvenim redom hočemo sami biti čuvarki in branitelji svobode, sami graditelji svoje samostojnosti.

Vsak mora sodelovati. Zato smo pozvali na današnji zbor vse. Vsakomur je odkazana enaka naloga v izvršitev.

Posebna pozornost pa gre naši mladini in naši ženi.

Naša skupnost bi bila nepopolna brez sodelovanja žene. Žena ima v sokolstvu polnovrednostno vzgojno nalogo.

Sestre!

Zavedajmo se, da je v sokolstvu popolno jamstvo pravilnega razvoja žene v samostojno narodno-zavedno sodelavko. Ženi pritiče poglavitni delež v vzgoji človeka, in nikjer nam ni tako kakor v sokolstvu dana mogočnost vzgojnega delovanja. Sokolstvo je visoko dvignilo vrednost žene. Sestre! V organizaciji, v kateri nam je moški brat v plemenitosti, je pravo mesto našega sodelovanja za narodno skupnost.

Zdrava mladina je jedro naroda. S teboj, mladina, se obnavlja narod. Kakor rasteš in napreduješ ti, tako raste, se razvija in napreduje narod. Sokolstvo je tvoj najvdanejši vzgojitelj. Ob vzoru starejšega brata bo tvoj razvoj na pravi poti. Iz tvoje sredine, mladina, je naš sokolski starosta, kralj!

Zdravo, kralj Peter II! Mladina, naprej!

Boris Gregorka, Ljubljana:

Tekme za meč kralja Aleksandra I.

Za prve medzletne tekme leta 1925. v Beogradu je pokojni kralj Aleksander poklonil jugoslovanskemu sokolstvu dragocen meč. S posebnim pravilnikom, ki ga je izdala dvorna pisarna v sporazumu z zvezno upravo, je ta meč trajno prehodno darilo, za katerega tekmujejo društvene vrste v višjem oddelku na tekmah, ki jih razpiše v ta namen zvezno načelništvo. Ime društva, ki zmaga s svojo vrsto na razpisanih tekmah, se vreže na nožnico meča. Ko bo nožnica popisana z imeni društev, se meč vrne dvoru, da ga shrani v svojem muzeju.

Doslej so bile samo tri tekme za meč, in sicer leta 1925. in 1930. v Beogradu in leta 1935. v Ljubljani. Letos so pa spet razpisane ob priliki župnega zleta v Beogradu dne 21. in 22. junija. Trikrat si je priborila častno prehodno darilo vrsta Ljubljanskega Sokola, kako bo pa šlo v četrtič, bomo še videli.

Prva tekma za meč je bila leta 1925. ob medzletnih tekmah v Beogradu. Tekmovalo se je v eni izžrebani tekmovalni vaji izmed petih razpisanih na vsakem glavnem orodju, in to na drogu, bradlji, konju in na krogih, potem v sestavljenem skoku v višino in daljino, v metu diska, plezanju, prostih vajah in v teku na 100 metrov. Že po končanem tekmovanju na prvih orodjih se je pokazalo, da bo glavna borba za zmago med vrsto Ljubljanskega Sokola in Sokola I. Podoba je bila, da bo zmagala vrsta Sokola I, v kateri je bilo več starejših telovadcev (Porenta, Derganc, Zupan, Lovšin), ki so že tekmovali na mednarodnih tekmah. Vrsta Sokola I je bila dobra, toda videlo se je, da so bili ti bratje zelo zaposleni s pripravami za zvezne prvenstvene tekme, ki so bile nekaj dni prej. Vrsti sta se borili od orodja do orodja, vedno je bilo le nekaj točk razločka. Odločilo je šele zadnje orodje: plezanje. Zmagala je vrsta Ljubljanskega Sokola, v kateri so bili sami mladi telovadci, ki so si priborili prvo mesto z vsestranskim obvladanjem orodja in prostih panog. Vrsti Ljubljane II in župe Kranj nista bili dovolj izurjeni, da bi se borili za prvo mesto.

Tekmovalo so štiri vrste, ki so se razvrstile takole: 1. Ljubljanski Sokol (488,25 točke), 2. Sokol I-Tabor (477,25), 3. Ljubljana II (360,75) in 4. Kranj — župna vrsta (337,75).

Leta 1930. je bila ob vsesokolskem zletu v Beogradu druga tekma za meč. Tekmovalo se je spet v eni izžrebani vaji izmed petih predpisanih na vsakem glavnem orodju, potem v skoku v višino, v suvanju krogle, plezanju, prosti vaji in v teku čez zapreke. Vaje so bile za takratno stopnjo našega višjega oddelka razmeroma težke. Nastopile so vsega le tri vrste. Ljubljanski Sokol je izgubil tekmece iz prejšnje tekme in dobil dve novi vrsti iz Maribora in Celja. Glavni boj je bil med Mariborom in Ljubljano. Mariborska vrsta je imela v svoji sredi dva najboljša telovadca, brata Štuklja in Primožiča, ki sta zbrala okoli sebe še druge dobre mlade telovadce, zato ni čuda, da je vsakdo smatral to vrsto za najboljšo. V vrsti Ljubljanskega Sokola so pa bili edinole bratje, ki se niso pripravljali za vseslovensko prvenstvo in za mednarodno tekmo v Luksemburgu. Vrsta torej ni bila za te vaje zadosti izurjena, toda poznalo se je, da so vsi resno vadili, in so zlasti v prostih panogah skoraj vsi dosegli vse dosegljive točke, s čimer so si s precejšnjo razliko priborili prvo mesto. Celjska vrsta je bila precej dobro pripravljena in je prav z vsestranstvo celo prekosila mariborsko vrsto, tako da je bil uspeh tekme tale: 1. Ljubljanski Sokol (553,50 točke), 2. Celje — župna vrsta (474,15) in 3. Maribor-matica (454,75).

Tretja tekma je bila leta 1933. ob pokrajinskem zletu v Ljubljani. Tekmovati je bilo treba v eni izmed izžrebanih vaj na vsakem glavnem orodju, v skoku v daljino, metu kopja, plezanju, skoku čez konja, prostih vajah, teku in v plavanju. Vaje na orodju so bile precej lahke, zato je tudi tekmovalo 10 vrst. Nasprotno so pa bile pri prostih panogah prvič mere za dosego polnega števila točk razmeroma visoke. Vse tekmovalne vrste so bile na orodju razen na konju še zadosti pripravljene, in so telovadci na splošno obvladali vaje, zato so tudi odločili tekmo uspehi v prostih panogah. Na tekmo so prišle prvič razen slovenskih vrst tudi vrste iz drugih žup. Med tekmo na orodju se je borila z ljubljansko vrsto vrsta iz Novega Sada, ki je bila dobro pripravljena. V tej vrsti je bil tudi brat Sršen, ki je še kot član Ljubljanskega Sokola tekmoval pri prvi tekmi v Beogradu in kasneje na mednarodni tekmi v Lyonu, in je bil eden izmed zelo dobrih in borbenih telovadcev, kar je tudi vplivalo na ostale telovadce te vrste. Manjkale so jim pa proste panoge, zato so se tudi uvrstili šele na četrto mesto. Nasprotno je pa bilo z vrsto Sokola Ljubljana II, ki se je prav s prostimi panogami povzpela na tretje mesto. Ljubljanski Sokol je to pot postavil dve vrsti. V prvi so bili starejši telovadci, v drugi pa mlajši, vsi še novinci na tekmah.

Iznenadila je druga vrsta Ljubljanskega Sokola, ki je v končni oceni dosegla drugo mesto tik za prvo vrsto. Uspeh tekme je bil tale: 1. Ljubljanski Sokol, prva vrsta (6198 točk), 2. Ljubljanski Sokol, druga vrsta (5919), 3. Ljubljana II (5717), 4. Novi Sad (5650), 5. Zagreb (5525), 6. Beograd I (5504), 7. Celje (5127), 8. Sokol I-Tabor (4994), 9. Beograd V (4957) in 10. Osijek — župna vrsta (4846).

Bliža se četrta tekma za meč, ki bo dne 21. junija v Beogradu ob zletu župe Beograd. Razpis letošnje tekme je zelo nenavaden, lahko trdim, da je tekma razpisana samo zato, ker smatra zvezno načelnštvo za potrebno, da jo razpiše. Zakaj je tekma na vsak način morala biti razpisana, ne vem. Mislim pa, da je tekma z vzgojnega stališča brezpomembna, če ne celo kvarna. Razpis smo dobili manj ko 4 mesece pred tekmo. Čas za pripravo potemtakem ne zadostuje niti za izurjene telovadce, ki so v vadbi, kaj šele za brate, ki nameravajo prvič tekmovati v višjem oddelku. V tem času pripraviti nove tekmovalce, ki bi vsaj deloma obvladali vso tvarino, ni mogoče. Vaje so pretežke za našo stopnjo višjega oddelka. Če pregledamo tekmovalne vaje, vidimo, da so po težkosti prvin enake vajam na mednarodnih telovadnih tekmah. Tekma je mimo tega tudi zelo obsežna in razčlenjena, ker ima precej novih panog: raznoterosti, tekmovalno prosto vajo, preskoke čez orodje, proste skoke in «Idejo». Ta tekma je torej le za že izurjene tekmovalce, ne pa za novince. Novih tekmovalcev torej s to tekmo ne bomo vzgojili. Za starejše bi pa bilo vsekakor koristnejše, ako bi morali vaditi prvine iz snovi za mednarodno tekmo, ki bo prihodnje leto v Pragi. To so vzroki, zaradi katerih smatram, da je tekma brez koristi.

Ni mi znano, kako se druge župe in društva v Sloveniji pripravljajo za letošnjo tekmo. Pri Ljubljanskem Sokolu smo takoj po razpisu pričeli z resno vadbo in si napravili načrt. Doslej smo imeli že tri društvene tekme. Prihodnja tekma bo dne 25. maja, kjer se bosta sestavili prva in druga vrsta. Obe vrsti bosta imeli nato dne 6. junija zadnjo tekmo, kjer se bo dokončno določila sestava obeh vrst. Sestava druge vrste bo odvisna tudi od tega, kdaj pridejo tekmovalci, ki delajo letos maturo, na vrsto. Mogoče je pa tudi, da bo sestava druge vrste zaradi tega sploh onemogočena. Želo nam primanjkujeja pri sestavi dobre prve vrste mednarodna telovadca brata Forte in Vadnov, ki služita dijaški rok v vojski. Ker torej zaradi tega ne moremo dati vseh najboljših moči v tekmovalno vrsto, vrsta ne bo na tisti višini, na kateri bi morala biti, da bi šli mirno v boj.

Bojan Perme, Ljubljana:

Delo in naloge društvenih zdravnikov

Te vrstice sem napisal v spomin pokojnega brata Otmarja Arnuša ob obletnici njegove tragične smrti. Hkrati naj pa bodo tudi opomin sokolski mladini in nje vodnikom.

Pri vsem velikem in odgovornem delu, ki ga opravljajo vodniki v sokolskih telovadnicah, je potrebna skrajna pozornost. Vsako dejanje, vsak gib je treba dobro premisliti in preudariti, ali bo koristen in ali ne bo škodoval mladini. Saj se še tako kljub vsej pozornosti zgode manjše, pa tudi večje napake. Ena največjih napak pa se mi zdi ta, da se vse premalo pazi na splošno zdravje sokolske mladine.

Ko pride otrok v sokolsko telovadnico, bo prva leta v svoji razposajenosti krepil svoje telo z najrazličnejšimi igrami. Da bi le vsi vodniki urili doraščajočo mladino z igrami. Ne odvajajmo otroka od tega, kar mu prija!

Toda na žalost hoče le prehitro vsakdo na orodje, ki ga vidi v telovadnici, in bi rad posnemal že izurjene telovadce. Naraščajnik pa že celo hoče pokazati svojo moč, voljo in silo moža s težjimi vajami na orodju. Prvi uspehi ga pa navdušijo tako, da ne popusti in da vedno silneje hrepeni po izpopolnitvi. Morda se pripravlja celo za tekmo in mu ni dovolj, da vadi samo po dvakrat na teden, vsak dan bi hotel v telovadnico. Ne pomisli pa, ali je telovadnica zadosti topla, čista in prezračena. Tega v svoji vnemi ne vidi. In kadar ni redne telovadbe, ni največkrat nikogar, ki bi mu dajal nasvete, zlasti o pravilnem dihanju, kar je največjega pomena pri vseh vajah, posebno pa pri orodnih.

In ker se mu telo lepo razvija kakor telo vsakega telovadca, je tak mlad človek prepričan, da je zdrav kakor riba. Redki so, ki gredo iz lastnega nagiba po večkrat na leto k zdravniku, da jih natanko preišče. Saj je znan izgovor: «Kaj bom hodil k zdravniku, ko mi pa nič ni!» Učenčke in dijake pač nekolikokrat pregledajo šolski zdravniki, toda tako veliko množico je vendar težko natančno preiskati. Tisti, ki so si po končani šoli izbrali kakšno obrt, gredo še redkeje k zdravniku, kljub temu, da so vsi vajenci včlanjeni pri bolniških blagajnah in imajo zdravnike na razpolago.

Ko naraščajnik dorase, je dober telovadec, morda celo prav dober. Ker je sposoben in marljiv, vodi deco ali pa tudi naraščaj. Sam pa še vedno telovadi z isto vnemo in še bolj pridno kakor doslej. To je za mladega človeka tako velik napor, da mu je kos le tisti, ki je res krepak in popolnoma zdrav. Mnogo mladih ljudi pa v svojem idealnem navdušenju ne pazi na svoje zdravje, in zato ni čudno, da jih je toliko, ki že v rani mladosti niso čisto zdravi. Tega rada poboleva glava, oni spet pokašljeje, tako da počasi gineta volja in moč. Nazadnje le stopi k zdravniku in groza ga pretrese, ko mu ta pove, da je bolan. Ali ni to žalostno! Človek, ki je komaj pričel živeti, pa mora neprestano misliti na to, da nosi v sebi kal bolezni, dostikrat celo najhujšo uničevalko mladih ljudi — jetiko!

Kako torej ohranimo mladini zdravje? Ker mlad človek ne ve, kaj je prav in kaj ni prav, bi morali vodniki dobro paziti na to, kako in kaj mladina vadi. Dokler ni telo popolnoma razvito, ji ne smemo dovoliti, da bi delala težke vaje na orodju, kajti to doraščajočemu telesu več škoduje kakor koristi. Vodniki pa bi morali paziti tudi na zunanjo (izvensokolsko) življenje mladine. Odvračati bi jo morali, kolikor mogoče, od kajenja, pijačevanja, spolnih zablod in drugega, kar škoduje zdravju. Ker pa vodnik sam ne more opaziti vseh bolezni, saj ne vidi v notranjost telesa in tudi ni za to usposobljen, je naloga društvenih zdravnikov, da skrbje za splošno zdravje mladine. Ne tako, da zdravijo samo tiste, ki se zaradi poškodbe zatečejo k njim po pomoč, in da samo pred tekmami pregledajo tekmovalce, ali so zadosti zdravi in telesno toliko močni, da bodo vzdržali tekmovalni napor. Ne! Naloga društvenih zdravnikov je veliko večja in odgovornejša. Vsakega telovadca, od najmlajšega do najstarejšega, bi morali vsako leto po dvakrat skrbno preiskati. Nihče bi se ne smel ogniti temu pregledu. O teh pregledih naj bi se vodil natančen zapisnik, vodnikova dolžnost bi pa bila, da se natanko ravna po zdravnikovih nasvetih in navodilih (če morda komu začasno zabrani telovaditi ali pa če da kakršnokoli drugo navodilo).

Jasno pa je, da bi moral biti društveni zdravnik tudi sam telovadec in da bi moral še posebej znanstveno proučiti vplive telovadbe na telo. Le tesno sodelovanje takšnih zdravnikov in vodnikov bi rodilo uspehe, ki jih sokolstvo hoče in mora doseči!

Pregled jugoslovanske sokolske književnosti

(Nadaljevanje.)

Sicer je že leta 1908. v Sisku izšla 1. številka lista «Sokolska misao», vendar je ta misel menda s to številko tudi zaspala. Na ozemlju srbskega sokolstva se je pojavil kot publikacija, ki bi mogla sokolstvo podpirati, že leta 1906. list «Sport i svet»; urednik Dobra Lazarević pa menda na to stran ni uspel in je list tu omenjen le zaradi popolnosti. H koncu (last not least!) bodi še omenjena «Naša bodočnost», ki je začela izhajati v Ljubljani leta 1908. kot «glasilo napredne mladine» in ki ji je bil skozi več letnikov urednik brat Aleksander Kostnapfel, pod čigar vodstvom se je razvila v list slovenskega sokolskega naraščaja. Kot taka je opravljala pomembno in dragoceno vzgojno nalogo, zlasti med trgovsko in obrtno mladino.

Pomembne periodične publikacije, ki jih je izdajalo pred vojno naše sokolstvo, so bili koledarji. Za leto 1906. so dobili slovenski in hrvatski Sokoli prvokrat svoj «Slovenski» oziroma «Hrvatski sokolski koledar»; njima se je pridružil za leto 1913. še «Srpski sokolski kalendar». Slovenskega sokolskega koledarja je izšlo v celoti 11 letnikov, vsi v Kranju. Prva dva letnika je uredil brat Miroslav Ambrožič, pri ostalih letnikih je podpisani kot urednik brat dr. Gvidon Sujovic. Zadnja dva letnika (X. za 1919 in XI. za 1920) sta izšla že po svetovni vojni, zadnji letnik v založbi Tiskovnega odseka Slovenske sokolske zveze, ko je prvih devet letnikov izdal vaditeljski zbor kranjskega Sokola. Prvih osem letnikov «Hrvatskega sokolskega koledarja» je uredil brat dr. Franjo Bučar, IX. letnik (za leto 1914.) pa brat Martin Pilar. «Srpskega sokolskega kalendara» sta izšla le dva letnika, prvi za leto 1913., drugi za leto 1914. Oba letnika je uredil brat dr. Milan Metikoš, ki je II. letnik tudi sam izdal, medtem ko je I. letnik izšel v založbi tehničnega odbora sokolske župe Krajiške v Zagrebu. Pomen teh koledarjev je v tem, da so prinašali leto za letom izčrpna, pregledna poročila o delu v sokolskih organizacijah; bili so verno ogledalo tega dela, hkrati so pa prinašali tudi razne idejne razprave, statistične podatke in podobno, izkratka gradivo, ki bo sokolskemu zgodovinarju, ko se bo pisala sokolska zgodovina, dajalo primerno ogrodje in mu nudilo veliko olajšavo pri njegovem delu.

Ko prehajam k neperiodičnemu tisku drugega razdobja jugoslovanske sokolske književnosti, moram ugotoviti, da so izšle vse publikacije ali v Zagrebu ali pa v Mariboru in Ljubljani. Najmočnejši je bil Zagreb, kjer je bila ustanovljena pod okriljem Hrvatske sokolske zveze «Sokolska knjižnica», ki je izdala vsega 22 snopičev. Zadnji snopiči te zbirke so izšli sicer že po svetovni vojni, vendar pa, ko je še delovala Hrvatska sokolska zveza. Razprava bi se nam preveč raztegnila, ako bi hoteli navesti vseh 22 snopičev; omenimo naj le, da je bilo to torišče, kjer so se udeleževali kot pisci-strokovnjaki ponajveč dr. Franjo Bučar, Dragutin Sulce in Josip Hanuš. Mariborski Sokol (sedaj sokolsko društvo Maribor-matica) je postal založnik sokolskih knjižic zlasti po zaslugi pokojnega brata dr. Ljudevita Pivka. Ta je napisal leta 1908. «Kratko zgodovino slovenskega naroda», ki je izhajala kot podlistek v političnem listu «Novi slovenski Štajerc». Pona-tisk tega podlistka je založilo omenjeno društvo, in tako je bil položen temelj društveni založbi, kjer so izšli razni Pivkovi ljudsko-prosvetni in leposlovni spisi (II. razširjena izdaja «Kratke zgodovine slovenskega naroda», «Črtice iz slovenskega političnega dela in boja», «Načela Karla Havlička-Borovskega», «Šaljivec iz Podravja», «Ribičev Jurka», prevod «Českih prav-

ljic» Božene Němcove) in nazadnje tudi njegova prva telovadno-strokovna dela («Telovadne igre», I. in II. del). Manj smotrnosti kakor v teh dveh založniških središčih je bilo v Ljubljani. Tu sta bila napravljena dva poizkusa, da bi se ustvarila nekaka sokolska založba, toda zdi se, da nobeden izmed njiju ni dosegel pravega uspeha. En tak poizkus je bila ustanovitev «Sokolske Maticе», ki pa je izdala vsega le dva snopiča, in sicer «Sokolski evangelij» Karla Vaníčka v prevodu dr. Pavla Pestotnika. Drugi poizkus pa je bila zbirka «Prevodi in prireditve iz češkega sokolskega slovstva»; a tudi od te zbirke sta izšla vsega le dva snopiča: prvi je prinesel nekoliko prevodov iz češke sokolske književnosti (ena skupina njih je že izhajala v «Slovenskem Sokolu» in je bila tu le ponatisnjena) izpod peresa brata dr. Viktorja Murnika, drugi pa Tyršev življenjepis, ki ga je po raznih virih priredil dr. Gvidon Sajovic. K vsemu temu se je pridružila «Vaditeljska knjižnica», ki jo je začel izdajati in ji je bil lastnik in založnik vaditeljski zbor Sokola v Kranju. Toda tudi to mnogoobetajoče podjetje je podarilo vaditeljstvu en sam snopič, namreč knjigo «Učenci in učenke. I. del» (Kranj 1915), ki jo je po češkem izvirniku priredil Evgen Sajovic. Bržkone bi obe ljubljanski zbirki in tudi ta knjižnica izdale še več koristnih del, da jih ni prehitela pri njih delu svetovna vojna. (Dalje prihodnjič.)

Joža Trdinova, Ljubljana:

Deca

Otrok potrebuje gibanja. Podeželski otroci imajo na to stran veliko prednost pred mestnimi. Oni lahko skačejo po livadah, plezajo čez plotove in na drevesa, skačejo čez jarke itd., s čimer se jim razvijata moč in spretnost. Mestni otrok je pa glede vsega tega velik revež; doma v stanovanju dostikrat niti poskočiti ne sme, pa tudi na izprehodih po parku se ne more prosto in naravno gibati, kakor bi rad. Posledica tega so bledi in slabotni otroci, ki izgube polagoma vse veselje do gibanja in zato zaostajajo v razvoju.

Pametni starši si pomagajo s tem, da pošiljajo otroka k telovadbi, ker vedo, da je gibanje sestavni del splošne vzgoje. Če otrok ne bo telesno normalno razvit, če bo moral s silo zatirati naravni nagon, ki ga vzpodbuja h gibanju, bo telesno slaboten in tudi duševno ne bo mogel toliko, kakor bi zmožgel sicer.

Ker pa žele otroci, ki pridejo v telovadnico, da bi se po mili volji razgibali, bi morale vodnice dečjih oddelkov to upoštevati, sicer telovadba ne bo dosegla svojega namena.

Vprašanje je zdaj, na kakšen način naj se razgiblje otrok. Najbolj ljubijo otroci igre, zato naj bi se vršila vsa telovadba v obliki iger. Pri metodičnih vajah se otrok hitro utruji, ker ga dolgočasijo, igra ga pa ne utruji izlepa.

Pri telovadnih urah naj bi se otroci gibali čisto naravno, nagonsko, vendar jih pa mora vodnica voditi in urediti ure tako, da bo dosegla telovadba svoj namen.

Telovadna ura naj se razvija hitro. Vodnica ne sme preveč govoriti, otroci pa naj bodo čim več zaposleni.

S povelji in redovnimi vajami naj vodnica najmanjših nikar ne muči, vendar jih pa lahko polagoma navaja na pravilna povelja. Poleg povelj lahko uporablja piščalko, zlasti pri igrar. Če hoče naučiti otroke to ali ono redovno tvorbo, naj jim reče, da bodo danes delali, kakor delajo člani ali članice, in otrokom bo to igra, ki jo bodo z veseljem delali. Ako jim pa vodnica zagrozi: «Če ne boste pridni, bom vadili redovne!», bodo telovadili neradi in brez pravega razumevanja, ker bodo mislili, da jih s tem vodnica kaznuje.

Prav tako je treba paziti pri prostih vajah, da jih podaja vodnica na pravi, otrokom razumljiv način. Če izvajajo predklon, naj jim n. pr.

reče: «Katera se zna s prsti dotakniti prstov na nogi?» Seveda če bi to spet vsako uro ponavljala, bi postalo otrokom kmalu odveč; izmisliti si mora vedno kaj novega. V prihodnjih urah naj vadi predklon z izpremembami: kolena naj bodo napeta, otroci naj se z obema rokama dotaknejo ene noge, dotaknejo naj se noge z eno roko, drugo naj pa zaroče, z roko naj se dotaknejo nasprotno noge, napravijo naj globok poklon, v stoji razkoračno naj pogledajo med nogami nazaj itd. Otroci tudi zelo radi posnemajo razna opravila in dela, kakor sekanje, žaganje, košnjo, plavanje, veslanje; zlasti radi pa posnemajo živali. Vodnica lahko dela z njimi vsako vajo, ali jim jo pokaže ali pa le pove, kaj naj delajo, in vsakdo bo delal vajo tako, kakor pač misli, da je prav. Dobro je, če vodnica včasih vse tiste opozori, ki ne delajo prav, in pokaže deklico, ki dela posebno lepo. Da se otroci pri prostih vajah navadijo na takt, lahko zraven govore, n. pr.: pri nihanju z lahtmi «tik-tak» ali «naprej-nazaj» ali «gor-dol» itd.

Na o r o d j u naj vadi vodnica največ mešane vese: ležne, stojne in zavesne. Oporo naj bi vadila samo prehodno, n. pr.: z oporo na gred preskok in podobno. Vadila naj bi tudi stopanje po poševni in navpični lestvi. Razna orodja naj bi uporabljala kot zapreke, ki naj jih otroci na poljuben ali določen način preležejo ali izpodležejo.

K o l e b n i c e naj vadi najprej kratke, potem dolge.

Vadi naj tudi več načinov s k o k o v v daljino: čez dve črti, z blazine na blazino, s kroga, narisanega na tleh, v drug krog. V višino naj skačejo čez vrv, čez noge, čez palico, čez gred, čez lestev. V globino: z gredi, z lestve. Pri tem kakor pri vseh drugih skokih je vedno treba opozarjati na prožen doskok.

T e č e j o otroci zelo radi, in je tek tudi zdrava vaja, zlasti ker pospešuje delovanje srca in pljuč. Otroci naj se igrajo konje ali kočijaža in konja. Vodnica naj uprizori tudi tekalne tekme do določenega cilja. Da bodo tekme živahnejše, naj jih oteži na ta način, da morajo na sredi izpodlesti gred, konja, kozo, da napravijo na blazini preval, da ena postavi kije, naslednja jih pa podre in podobno. Deklice imajo zelo rade tudi razne oblike skakljanja.

Tek naj vadi pri najrazličnejših tekalnih igrah. Tu mislim na vse načine igre «Mačka in miš», na «Lovljenje», na vse načine «Črnega moža», na igro «Tek okoli kroga» itd.

Spretnost si pridobe otroci v igrah z žogo. Z malimi žogami naj se igra vsak otrok zase, in sicer po svoji volji ali pa določi vodnica mete ali ujeme; časih imata po dve deklici po eno žogo in se igraata kakor prej, pozneje, ko že dobro love, se igrajo lahko šole. Velike žoge naj mečejo v ulicah na več načinov, pozneje tudi v obliki tekme. Uče naj se tudi metati malo žogo v cilj, n. pr.: pri igri «Na srednjo». Ena deklica stoji v krogu, druge jo izkušajo z žogo zadeti, ona se pa umika.

Za razvoj sluha naj se igrajo včasih igre, kjer imajo deklice zavezane oči, n. pr.: «Mica, kje si?»; v krogu sta dve deklici z zavezanimi očmi, ena lovi drugo, ki ji izkuša ulti. Z zavezanimi očmi naj pridejo z določenim številom korakov na izhodno mesto, meže naj pridejo čez gred, z zavezanimi očmi naj pokažejo smer, od koder nekdo prihaja ali se oglasi itd.

Ko si otroci pridobe že nekaj spretnosti in imajo že nekoliko čuta za takt, jih lahko nauči kakega ne pretežkega n a r o d n e g a p l e s a. Najbolje je, če izbere takega, ki ga plešejo lahko na petje.

Pri vseh vajah naj pazi vodnica, da otroci ne delajo nikdar malomarno, ampak naj vedno izkuša, da jim zbudi zanimanje za vsak gib.

Nobena vaja ali igra pa ne sme predolgo trajati, vedno naj otroci žele, da bi jo še delali. Vodnice tu mnogokrat greše; otrokom je n. pr. nekaj zelo všeč in prosijo vodnico, da bi to delali vso uro; vodnica je zadovoljna, tako jih vsaj ne bo treba misliti, kaj bi še drugega vzela. In tako izvajajo otroci vso uro isto, kar se neredko ponovi še v naslednjih urah. Kmalu se pa tega tako naveličajo, da jim je prej najljubša igra ali vaja postala dolgočasna.

To se ne sme nikoli zgoditi. Vodnica mora odločati vedno po svoji pameti, s tem pa seveda ni rečeno, da ne sme upoštevati otroških želja.

Pri Sokolu telovadijo pri deci otroci od šestega do štirinajstega leta. Vsakomur je jasno, da je razlika med šestletnim otrokom in štirinajstletno, razvijajočo se deklico zelo velika. Ta razlika seveda ni le fiziološka, ampak tudi duševna. Zato telovadba, ki je primerna za šestletne deklice, le redkokdaj ustreza tudi štirinajstletnim. Za uspešno delovanje je zatorej prvi pogoj, da vaditeljica razdeli deco vsaj v dva oddelka: v nižjega in višjega. Vsak oddelek naj vadi ob svojem času in na svojem mestu.

Ž U P A L J U B L J A N A

Pomladanski zbor župe Ljubljana dne 9. maja 1937

Po delovnem razporedu, ki določa za to leto oživljenje dela, notranjo poglobitev, poduhovljenje in očiščenje sokolskih vrst, je naša župa z zborom dne 9. maja storila velik korak naprej. Preizkušnjo, ali so red, disciplina in delavnost v enem letu kaj napredovali, smo dobro prebili. Po lanskih majniških planinskih taborih, jesenskem zvezdnem teku in po enoletnem prizadevanju medžupnega glasila «Sokol» tudi prireditvev take vrste ni mogla biti več tvegana. Prešli smo v stanje, v katerem navodila župnega vodstva ne ostanejo več samo na papirju. Nov duh delavnosti je zavel po naših društvih. Mladina je prevzela iniciativo, starejša sokolska

Pogled na deco in naraščaj in na del kolesarjev.

generacija je — ponekod po manjšem pomišljanju — pritisnila, in imeli smo zbor, ki lahko postane mejnik v delovanju naše župe. Narodna javnost se je začudila, od kod se je kar čez noč brez poziva in propagande v javnosti pojavilo novo, močno, mlado in urejeno sokolstvo. To ni bila množica nezadovoljnih, ki zahteva kruha in ugodnosti, ki je bila nagnana na ulice, to je bila množica, ki zase odklanja udobnosti, če ni teh udobnosti deležen ves narod. Bile so naše sokolske družine vseh stanov in poklicev, od vseučiliškega profesorja, uradnika, trgovca, obrtnika do kmeta in delavca. Tu je bila mladina, otroci, fantje in dekleta, možje in žene, očetje in matere. Zbor pa, kjer z zanosom sodelujejo vsi sloji po svojih družinah, je narodno gibanje. Zbor Sokolov je bil zbor našega naroda.

Ljubljanski zbor je potekel takole: Zgodaj zjutraj je «Jutro» objavilo Ljubljančanom čas zbiranja, ki je bil določen od 9.30 do 10. ure. Ob 10.30 so z vseh ulic prihajale dolge struje kolesarjev, udeležencev župnega kolesarskega izleta. Točno ob 11. uri se je jel pomikati izpred Trnovske cerkve sprevod kolesarjev, v katerem je vozilo 625 kolesarjev, članov, članic in naraščaja, iz 54 društev. Legija kolesarjev je brzela po Švabičevi, Karunovi, Erjavčevi, Bleiweisovi, Aleksandrovi, Tyrševi in Gosposvetski cesti na telovadišče Ljubljanskega Sokola, kjer je na tribuni že čakal častniški zbor. Za kolesarji se je razvil sprevod pešcev. Za vodstvom župe so korakali praporščaki z jugoslovansko, češkoslovaško, bolgarsko in poljsko trobojnico, za njimi vod reditelj in vojaška godba, za njo pa v vodih po 25 četverstopov 206 moškega naraščaja, 257 moške dece, 193 ženske dece, 185 ženskega naraščaja, 432 članic, 1282 članov in 60 konjenikov s fanfaro. Vmes sta bili še godbi Sokola I in železničarska. Vsega je bilo v sprevodu s kolesarji vred 3218 pripadnikov.

Ljudje, ki so se nabrali po ljubljanskih ulicah, izprva niso vedeli, kaj ta sprevod pomeni, saj ni bila prireditev nikjer objavljena. Ko so pa iz lipovih vejic in iz sokolskih znakov spoznali, da je sokolstvo izbralo ta način organiziranja, so sprevod navdušeno pozdravljali in ga spremljali na telovadišče Ljubljanskega Sokola. V sprevodu so korakali tudi odlični zastopniki našega sokolskega in javnega življenja, med njimi podstarosta brat Gangl in v Ljubljani bivajoči člani zvezne uprave, vsi pri svojih društvih kot enaki med enakimi.

Na telovadišču so se zvrstili oddelki v pregledne in uravnane tvorbe, njim ob strani kolesarji.

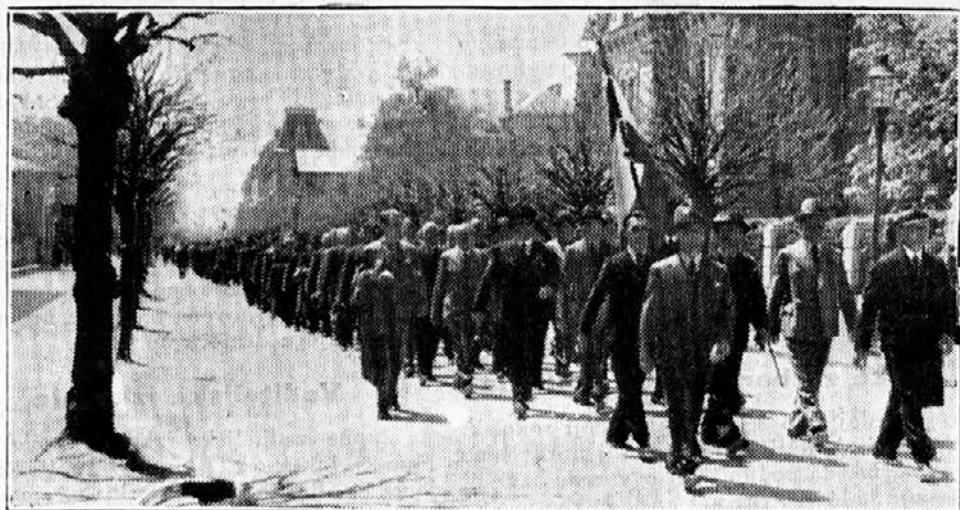
Na visok jambor se veličastno vzpne državna trobojnica. Vojaška godba zaigra državno himno. Župni načelnik in načelnica pojasnita s pomočjo ojačevalca namen zbora (glej uvodnik). 3000 Sokolov zapoje navdušeno z godbo Sokola I «Pesem sokolskih legij». Posebna mladina in članice pejejo iz srea. Prvega žarkega pomladnega sonca nevajena deca ne prenese — pada. Zdravniški odsek posluje brezhibno. Železničarska «Sloga» zaigra slovansko in sokolsko himno «Hej Slovani». Za tribuno se na visoke drogove vzpenjajo trobojnice: poljska, češkoslovaška, bolgarska in ruska. Zona prešinja pojočo množico, solze silijo na lica. V pesmi in sliki je izraženo hotenje. Nazadnje spet državna himna. Jugoslovanska trobojnica se pomika k tlom. Razglašen je konec. Struje v redu odkorakajo s telovadišča in se razidejo. Kolesarji se razlijejo po mestu.

Krivično pa bi bilo, ako bi jemal v misli le ljubljanski zbor. Saj so morala tudi naša društva in čete na kmetih pod težjimi okolnostmi in manj privlačnim zunanjim bleskom izvršiti vse to. In prav društva na kmetih so storila največ. Imamo društva, ki so izvršila zbor z 90% vseh pripadnikov, ko izkazujejo ljubljanska društva povprečno 45%no udeležbo.

Popoldne do 15. ure je 60 društev poslalo telefonično, brzojavno, največ pa s sliki župi številčno poročilo. Župa je še isti dan ob 15. uri poslala v Beograd brzojavno poročilo o največji župni prireditvi, za katero se je pripravljala 7 dni.

Marsikdo poreče: «Kako more biti župno vodstvo zadovoljno, če je od 14.000 pripadnikov v 75 društvih sodelovalo samo 7141 pripadnikov iz 60 edinic. Saj je to komaj 51%. V Ljubljani se je pa udeležilo zbora od 6066 pripadnikov v 12 društvih komaj 2653, ostalih 565 kolesarjev je bilo iz društev izven Ljubljane. Za Ljubljano je to komaj 43%.» Vse to je res! Toda po dosedanjem stanju ne smemo želeti popolnosti naenkrat. Ta pride počasi od stopnje do stopnje. Res je, da 15 edinic z 815 pripadniki pri tej prireditvi ni sodelovalo, doslej vsaj nimam poročil od njih. Tega so pa krive uprave teh društev. Zdaj vsaj vemo, kje čistiti. Ali ni tudi to napredek? Razen tega v nekaterih, posebno v ljubljanskih društvih veliko članstva ni moglo sodelovati, ker iz najrazličnejših vzrokov ni dobilo poziva od svojega društva ali je pa svoj izostanek tehtno (služba, bolezen itd.) opravičilo. Takih opravičb je v vseh društvih več ko 1000. Če vse to upoštevamo, in to moramo, se odstotek udeležencev zviša na 65%.

Da smemo biti s tem prvim poizkusom zadovoljni, kažejo nekatera dejstva in ugodne posledice. S kakšnim veseljem je sodelovala mladina, s kakšno mladostno navdušenostjo so pritisnili 60- in večletni Sokoli in Sokolice. Nabavljenih je bilo več

Sprevod na Bleiweisovi cesti.

ko 1000 novih sokolskih znakov. Ali jih vidite po vaseh in ulicah? Tudi pohod po Ljubljani je bil strumnejši, vrste krite in uravnane. In to ni bilo samo članstvo, ki redno nastopa v krojih, ampak tudi takšno, ki ni še nikdar korakalo v urejeni tvorbi.

Imeli smo tudi omahljivce. Šli so proti zbirališču in od daleč opazovali, ali se jih bo res kaj nabralo. Videli so pa po ulicah množice okrašenih in označenih Ljubljancanov, jasnih obrazov. Zavrgli so malodušnost in se pridružili.

Precej je bilo tudi takih, ki so iz malodušja ostali doma. Ti se kesajo. Prihodnjčji bodo v vrsti.

Imeli smo pa tudi take, ki se niso zmenili za poziv. Navajeni so, ljudi pozivati, ne pa, pozivu se odzvati. S celimi družbami in družinami so v ranem jutru odšli na izlete, na lov in na druge «važne» opravke.

Končano za pomlad 1937. Kaj prinese jesen? Pripravljeni bodimo na poziv. Nič se ne ve. Ej, drugič ne bo manjkal nihče! Potem pa vsa župa z vsemi društvi na istem mestu. In dalje vse slovenske župe. Zbor 60.000 Sokolov čez noč, kakor da ni nič, izurjenih telesno in duhovno, enkrat v Ljubljani, drugič na severni meji, potem v Celju, pod Triglavom, ob Krki. Ob vsakem času vaja za sokolski red. Za novo sokolstvo — malenkost.

Tak bo leta 1938. župni zlet, takšno sokolstvo pohiti drugo leto v Prago, tako bomo leta 1939. priredili župni planinski tabor in tako se bomo pripravljali za vse-sokolski zlet ob koncu «Petrove petletke» leta 1941. v Beogradu. Stopnjevanje poedin-cev in župne celote v sokolski in narodni zavednosti, v telesni izurjenosti, v žrtvo- vanju časa in sredstev za svobodo in samostojnost naroda.

Ali čuješ iz zbora Sokolov klic: «V telovadnice zbor!» Ali se mu boš odzval? Brat? Sestra?

Fr. L.

Tudi uspeh pomladnega zbora.

Takoj po zboru je dobilo načelništvo od nekega društvenega načelnika tole pismo:

«Zdravo, župno načelništvo!

Čutim dolžnost, da vam k uspelemu nedeljskemu zboru bratsko čestitam.

Naše društvo se je na rovaš tega zbora in še posebno kolesarskega izleta poživel

najmanj za 25 %. Morali bi videti, kako smo vadili kolesarske redovne vaje po našem trgu in navdušeno prepevali sokolske pesmi. Pri vadbi nas je bilo zmeraj 26 do 32 kolesarjev. Po nedeljskem navdušenju smo sklenili, da obdržimo kolesarski odsek, katerega zasluga je, da se je društvo tako poživel. Dne 6. maja smo napravili propagandni kolesarski izlet v . . . , ki je prav lepo uspel. Tudi v telovad-

nici je bolj živahno. Takoj prvo telovadno uro po zboru je prišlo pet novih telovadcev — kolesarjev.

Spričo vsega tega prav lahko razumem razburjenje nekaterih elementov po časnikih, ker jim naši uspehi in naša agilnost prav gotovo ne gredo v račun. Nas Sokole pa to tembolj utruje — ker „sila rodi odpor“.

Vsi telovadci sokolskega društva . . . vam kličemo po naši pesmi: „Le naprej, brez miru!“ Zdravo!

Slike z zbora župe Ljubljana

Doslej smo še po vsaki večji sokolski prireditvi slišali bolj ali manj upravičene pritožbe, da reditelji niso v redu izvršili svoje naloge. Pri ljubljanskem zboru tega pač nihče ne bo mogel trditi. Na telovadišču Ljubljanskega Sokola so reditelji tako vestno opravljali svojo nalogo, da niso pustili, ko je bil dan znak za začetek, na telovadišče niti urednika «Novosti» niti uradnega župnega fotografa.

*

Točno ob 15. uri stopi v župno pisarno ves zasopel in zaprašen kolesar, sel društva A, in odda poročilo.

«Si truden?»

«Ne, nisem, čeprav sem moral voziti po 50 km na uro, če sem hotel biti o pravem času v Ljubljani. Tako sem vesel!»

«Mi tudi. Zdravo!»

*

Na zbirališču ljubljanskih društev v Trnovem pristopi takoj v začetku zbiranja brat N. k svojemu načelniku in mu hoče oddati svoj listek. Ko mu načelnik pojasni, da bo listke pobral tik pred odhodom sprevedla, mu reče malo v zadregi:

«Saj jaz sem se prišel samo opravičiti, v sprevedu ne morem iti, ker sem zadržan. Na telovadišče Ljubljanskega Sokola pa najbrž spet pridem». Hvala bogu, da je bil to menda edini primer.

*

Brat Ž. ima že sedem križev; nedavno ga je zadela kap, da komaj hodil ob palci. Navzlic temu je prišel ozaljšan z znakom in z lipovo vejico točno ob pol desetih na zbirališče v Trnovem, da se je pri načelniku svojega društva opravičil.

Vaditeljske izkušnje

Župne vaditeljske izkušnje bodo letos dne 23. in 24. oktobra v Ljubljani (Tabor). — Bratje in sestre, ki hočejo delati izkušnjo, naj se prijavijo po svojih društvih tako, da bodo prošnje do dne 20. septembra pri nas. *Župno načelnštvo.*

Povišanje pristojbin na prošnje

Čeprav je že «Sokolski glasnik» v svoji 13. številki objavil, da so se pristojbine na prošnje za skrajšani kadrski rok povišale, prihajajo na župno upravo še vedno nepravilno kolkovane prošnje. Vse edinice zato ponovno opozarjamo, da morajo biti po izpremembah in dopolnitvah zakona o pristojbinah, ki so objavljena v «Službenih Novinah» z dne 1. aprila t. l., prošnje za skrajšani kadrski rok kolkovane z 10, potrdila pa z 20 dinarji. *Župno tajništvo.*

Črtane edinice. Župna uprava je na svoji seji z dne 22. aprila po pooblastilu, ki ga je dobila na letošnji župni skupščini, črtala zaradi nedelavnosti čete Fara (matično društvo Kočevje), Dvorska vas in Rob (matično društvo Velike Lašče).

Ž U P A M A R I B O R

Delovni načrt župe Maribor za SPP

1. Župni prosvetni odbor.

1957: Konstituiranje v polnem obsegu: predsednik, podpredsednik, tajnik, knjižničar, statistik, časnikar in poročevalec za sokolski tisk, poročevalec za narodno prosveto (zveza z ZKD), poročevalec za glasbo in petje, poročevalec za dramatiko, poročevalec za lutkarstvo, arhivar, vodja fotografičnega odseka, vodja filmskega odseka, okrožni prosvetarji.

Od 1958 dalje vzdrževanje tega stanja.

2. Seje ŽPO. Počenski z letom 1957., če le mogoče, vsak mesec, najmanj pa po štirikrat na leto: marca, junija, septembra in decembra. Na te seje se morajo vabiti in morajo prihajati tudi okrožni prosvetarji.

3. Okrožni prosvetarji.

1937—1941: Tisti, ki še niso bili v zvezni prosvetni šoli, naj se je udeležijo oziroma naj pošljejo vanjo svoje naslednike. Vsak absolvent zvezne prosvetne šole se mora obvezati, da bo najmanj pet let aktivno sodeloval pri sokolskem prosvetnem delu.

4. Nagovori pred vrsto.

Vsako leto — načrt za dobo od 15. septembra do 15. junija — po trije nagovori na mesec. Nagovore sestaviti in razmnožiti!

5. Župna knjižnica.

Izpopoljevati vsako leto — počenši že z letom 1937.!

6. Arhiv.

Urejevanje župnega arhivskega materiala — počenši že z letom 1937.; do leta 1941. bodi arhiv urejen!

7. Zbirka časniških izrezkov.

Obnova dela na njej — časnikarjeva dolžnost! — od leta 1937. neprestano.

8. Filmski odsek.

Obnova njegovega dela — že leta 1937. Izpopolnjevanje od 1938. leta dalje.

9. Fotografični odsek.

Obnova njegovega dela — že leta 1937. Izpopolnjevanje od 1938 dalje.

10. Župni prosvetni tečaji.

l. 1937. — tridneven

l. 1938. — štiridneven

l. 1939. — petdneven

l. 1940. šestdneven

Vsak(a) absolvent(ka) župnega prosvetnega tečaja se mora z besedo zavezati, da bo najmanj pet let aktivno sodeloval pri sokolskem prosvetnem delu.

Leta 1941. imej vsak prosvetar vzgojenega naslednika.

11. Enodnevni prosvetno-upravni tečaji.

Njih ureditev se prepušča okrožjem; ŽPO jih podpira, če bo potrebno. Začeti, če je le mogoče, že leta 1937.!

12. Razstave sokolskega tiska.

Vsako leto meseca decembra, počenši že z letom 1937.

13. Splošna sokolska razstava v Mariboru leta 1937. ob petindvajsetletnici sokolske župe Maribor.

14. Sokolski muzej.

Zbiranje materiala zanj — počenši z letom 1937. Prve osnove po sokolski razstavi leta 1937.; leta 1941. naj bo muzej že otvorjen!

15. Dramatika.

Nadzorstvo nad dramatskim udejstvovanjem se prepušča okrožnim prosvetarjem. Zaznamek primernih iger sestavi do jeseni 1938 ŽPO.

16. Godba in petje.

Evidenca o delovanju že leta 1937.; v naslednjih letih naj se izpopolnjuje. Do sezone 1938/39 organizacija sokolskih pevskih zborov ali vsaj tercetov ali pa kvartetov. Do 1939/40 ustanovitev fanfar ali vsaj izurjenje trobentačev ali pa bobnarjev.

17. Župna kronika naj se izda do petindvajsetletnice župe, to je do decembra 1938!

18. Šola za novo članstvo.

Predavanji: «Organizacija sokolstva», «Vpliv telovadbe na telo in dušo» razposlati edinicam leta 1937., leta 1938. knjižico o sokolski misli (JSM), 1939. do 1941. pa «Zgodovino sokolstva» edinicam, ki se bodo zanjo oglasile!

19. Duhovna priprava za zlete.

1938 v Pragi, 1940/41 v Beogradu. Navodila, izpodbude, nagovori in podobno.

20. Prosvetna statistika oziroma dopisovanje postani — s požurnicami — leta 1937. 80%no, 1938. — 90%no, od leta 1939. dalje 100%no.

21. Proračun za leto ŽPO.

1937: 10 % od splošnega župnega proračuna.

Od 1938 dalje vzdrževanje tega stanja.

22. Epidiaskop.

Naj se nabavi najpozneje do 1940!

23. Zbor društvenih prosvetarjev vsako leto spomladi — že od leta 1937. dalje!

24. Okrožne prosvetne konference vsako leto jeseni — počenši z jesenjo leta 1937.; od 1938 dalje obvezno.

25. Pregled prosvetnega dela vseh edinic bodi izvršen — dogovorno med ŽPO in okrožnimi prosvetarji — vsako leto do okrožne prosvetne konference — obvezno od leta 1938. dalje!

26. Stroški za delo okrožnih prosvetarjev se krijejo iz proračuna ŽPO. Počenši že z letom 1937.!

27. Društveni PO. Morajo biti popolnoma urejeni najpozneje do 1. januarja 1938.

28. Društveni in četni prosvetarji.

1941 morajo imeti prosvetarji absolviran vsaj župni prosvetni tečaj; če ga nimajo, mora biti v društvenem PO vsaj en član (članica), ki je dovršil(a) župni prosvetni tečaj.

29. Izobraževalno delo (za čete in društva v krajih z agrarnim značajem): vsako leto vsaj po eno zdravstveno in po eno gospodarsko predavanje. (ŽPO bodi glede tega v stiku z ZKD in razpošlji še do jeseni 1937. zaimek predavanj, ki so na razpolago. Dejanske stroške poravnava predavatelju edinica, ko bi tega ne zmogla, pa ŽPO.)

30. Knjižnice in čitalnice. Čitalnice naj se ustanove čimprej, kjer je to le mogoče. Strokovne knjižnice v društvih že leta 1937., v četah do 1. januarja 1938, vsaj temelji. V naslednjih letih izpopolnjevanje.

31. Sokolski listi. Naročba za edinic obvezna: društva po dva izvoda, čete po en izvod. Prav tako tudi župni vestnik. «Sokolsko voljo» priporočamo.

32. Naraščajski odseki.

V dobi 1937/38 naj se ustanove samostojni odseki, kjer pa to ni mogoče, vsaj tričlanski odbori (vodnik moškega in vodnica ženskega naraščaja ter prosvetar), ki skrbijo za smotrno vzgojo naraščaja.

33. Definski odseki. Najpozneje v delovni dobi 1938/39. Osnujejo naj se tričlanski odbori (vodnik moške in vodnica ženske dece ter prosvetar), ki skrbijo za vzgojo dece.

34. Zbirka časniških izrezkov.

35. Zbirka fotografij.

36. Ureditev arhivov.

}	za društva	}	za čete
	1937, 1938		1939, 1940

Iz načelnštva župe Maribor.

Na seji župnega strokovnega odbora dne 1. maja je bil napravljen tale delovni načrt:

1. Tečaj za vodnike plavanja bo od 14. do 21. junija v Mariboru. Sprejme se 30 udeležencev, stroški 10 dinarjev. Prijave je treba poslati do dne 1. junija župnemu načelnštvu.

2. Tečaj za proste panoge je določen na čas od 18. do 25. maja. V tečaj se bodo sprejeli člani in naraščaj nad 16 let. Prijave je treba poslati do dne 10. maja.

3. Tečaj za plavanje v obliki taborjenja bo v Bohinju v dneh od 6. do 19. julija. Stroški 200 dinarjev. Prijaviti se je treba do dne 1. junija.

4. Tekme v odbojki in koškanju. Okrožja naj izvedejo tekme do dne 15. av-

gusta, ta dan pa bodo župne tekme okrožnih prvakov.

5. Taborjenje v Bohinju od 19. julija do 8. avgusta. Stroški bodo za članstvo in naraščaj po 250, za deco (s spremstvom) pa po 150 dinarjev. Udeležbo je treba prijaviti do dne 1. junija.

6. Župni zlet bo v Mariboru v dneh 12. in 13. junija s temle sporedom: dne 12. popoldne župne tekme, zvečer akademija, dne 13. dopoldne izkušnje in sprevid, popoldne javna telovadba.

Počastitev spomina pokojnega brata
dr. Ljudevita Pivka.

Dne 29. aprila je napravilo sokolsko društvo Valpovo v župi Osijek v spomin smrti hrvatskih junakov in mučenicov Petra Zrinjskega in Krste Frankopana žal-

no slovesnost, na kateri je med drugim predaval tudi društveni starosta brat Ferdo Desaty o «Carzanskem zarotniku in bojevniku zoper Avstrijo bratu dr. Ljudevitu Pivku». Predavatelj je na zelo zanimiv na-

čin orisal življenje in delovanje pokojnika, posebno podrobno pa vse priprave, nevarnosti in potek smelega carzanskega podjetja ter pomen in delovanje Pivkovega dobrovoljskega bataljona v Italiji.

Ž U P A N O V O M E S T O

SPORED

župnega zleta dne 5. in 6. junija 1937 ob priliki proslave 50 letnice matičnega društva Novo mesto.

V s o b o t o, d n e 5. j u n i j a:

Ob 16. uri: tekme članstva in naraščaja;

ob 20. uri: baklada;

ob 21. uri: slavnostna akademija.

V n e d e l j o, d n e 6. j u n i j a:

Ob 5. uri: budnica;

ob 6. uri: nadaljevanje tekem;

ob 8. uri: sprejem gostov na kolodvoru;

ob 9. uri: sprevod;

ob 9.50 uri: razvitje župnega prapora, ki ga je podaril in mu bo kumoval Nj. Vel. Kralj Peter II.;

ob 11. uri: izkušnje;

ob 15. uri: javna telovadba.

R A Z N O

Pomembni zunanji politični dogodki zadnjih dni.

Dne 24. januarja je bila v Beogradu slovesno podpisana tale prijateljska pogodba s kraljevino Bolgarijo:

«Nj. Vel. kralj Jugoslavije in Nj. Vel. kralj Bolgarov, prežeta z duhom dobrega sosedstva, vzajemnega zaupanja in iskrenega prijateljstva, ki je značilen za odnose med njunima državama, trdno prepričana, da bosta konsolidacija in razvoj teh srečnih odnošajev koristila napredku in blaginji njunih dveh sosednih in bratskih narodov, želeč, da bi prispevala k utrditvi miru na Balkanu, sta se odločila skleniti pogodbo o prijateljstvu med Jugoslavijo in Bolgarijo ter sta za to določila za svoja pooblaščenca: dr. Milana Stojadinovića, predsednika ministrskega sveta in ministra za zunanje zadeve, in dr. Georgija Kjo-seivanova, predsednika ministrskega sveta in ministra za zunanje zadeve in verstvo, ki sta izmenjala svoji pooblastili, sestavljeni v dobri in predpisani obliki, ter se nato sporazumela o naslednjih odredbah:

Člen 1. Kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Bolgarijo bosta vezala neporušen mir ter iskreno in trajno prijateljstvo.

Člen 2. Ta pogodba bo ratificirana in bosta ratifikaciji izmenjani v Beogradu v čim krajšem roku. Stopila bo v veljavo tisti dan, ko se bosta ratifikaciji izmenjali.»

V proslavo tega zblizanja so bile v vseh krajih obeh držav velike narodne manifestacije.

Dne 25. marca pa je bila v Beogradu podpisana politična in trgovinska pogodba med Italijo in našo državo.

Po podpisu pogodbe se je italijanski zunanji minister grof Ciano z letalom odpeljal v Rim.

V dneh od 5. do 7. aprila se je mudil v Beogradu predsednik bratske češkoslovaške republike brat dr. Edvard Beneš. Naša prestolnica ga je s sokolstvom na čelu sprejela pristrčno in navdušeno kakor nobenega državnega poglavarja, čutila je pač, da prihaja brat med brate. Predsednik dr. Beneš je sprejel tudi odposlanstvo naše Zveze in ob tej priliki poudaril med drugim: «Veseli me vaše tesno in bratsko sodelovanje s češkoslovaškim sokolstvom, katerega član sem tudi jaz in katerega vodilne misli so smisel mojega življenja. Prizadevajmo si vsi, da bomo še dalje delali v tem duhu in v tej smeri za srečno bodočnost obeh naših bratskih narodov!»

Šolska telovadba. V Ljubljani so imeli dne 10. maja vsi srednješolski zavodi nekakšno javno telovadbo. Kolikor je nam znano, je bila vodilna misel, ki jo je dalo učeno ministrstvo: «Izlet, združen z javno telovadbo.» Nečemo pretresati vprašanja, ali so javne šolske telovadbe vobče potrebne in koristne, vemo pa, da taka javna telovadba, kakršno smo videli v Ljubljani, ne le ne more doseči svojega namena, marveč celo močno škoduje šoli in njenemu ugledu.

Vsakršno javno nastopanje, mislimo, ima po eni plati namen, da pokaže ljudstvu delo v najprimernejši, najprikupnejši in najpopolnejši obliki, po drugi strani naj pa tistega, ki nastopi, prisili k popolnejšemu, vestnejšemu in zato koristnejšemu delu. Javna telovadba mora biti torej taka, da gledalec nekaj vidi, da jasno spozna smer in kakovost telovadbe.

Ljubljanski zavodi so si izbrali že neprimeren prostor: vojaško vadišče na Fužinah, ki je oddaljeno od mesta tri četrti ure. Zato je gledalo javni nastop morda 300 ali 400 ljudi («Slovenec» jih ceni celo le na 250), večinoma doraščajoča mladina. Na prostranem vadišču (človeka z enega konca do drugega komaj razločiš) so bili razpostavljeni brez reda posamezni zavodi in razredi, več ko 2000 fantov in deklet. Na znamenje z rogom so začele neštivilne skupine delati vsaka svoje. Nastalo je mrgolenje in prerivanje, v katerem si le s trudom spoznal to ali ono. Telovadišče in telovadba sta bila podobna živahnemu sejmišču. Kolikor smo mogli opaziti, so

nastopali največ z bolj ali manj primernimi prostimi vajami vseh mogočih načinov. Pri dekletih smo videli večkrat prav tisti način, ki se nam zdi zanje najmanj primeren: pusto ponavljajoče se temeljne gibe iz prostih vaj ali, kakor učeno pravijo, iz «gimnastike». Neki razred je pokazal z učenci nižjih razredov baje po ministrstvu določene vaje z zastavicami, ki bi se jih sam Spiess ne sramoval (izvedba je bila pa dobra). Opazil sem še: vaje z obročki, s palicami, s kolebnico, na bradlji, skakanje, izmenski tek, igre z žogo in druge igre. Izvedba, zlasti pri prostih vajah, je bila ponekod prav dobra, drugod pa vse obsodbe vredna. Mnogokje so se učenke in učenci prav potrudili za slabo izvedbo, so iz vsega brili norca, nagajali s slabimi, nepazljivimi nastopi, govorjenjem in smejanjem. Mladina je pač tudi sama čutila nesmotrnost takega dela, čutila, da «ne gre zares», da se kaže «praznim klopem». Temu primeren je bil tudi zbor vseh zavodov po enourni telovadbi, ki ni bil nič podoben urejeni tvorbi. Tu je zapela mladina ob spremljavi vojaške godbe državno himno (med petjem so se nekateri dijaki pogovarjali, smejali, malomarno sloneli na kolesih in čepeli — pred očmi svojih učiteljev!), nakar se je razšla. Lepše in edino prav bi bilo, da bi bili zavodi odšli skupaj v urejenih oddelkih.

Ta nastop je zaradi neprimerne oblike zgrešil svoj namen, pri mnogih gledalcih in šolarjih pa dosegel nasprotno od tega, kar bi bil moral. Sicer pa mislimo, da šolska telovadba ne potrebuje javnih nastopov.

T. S.

V K R O N I K O

«Nekaj misli pred koncem zimske sezone.»

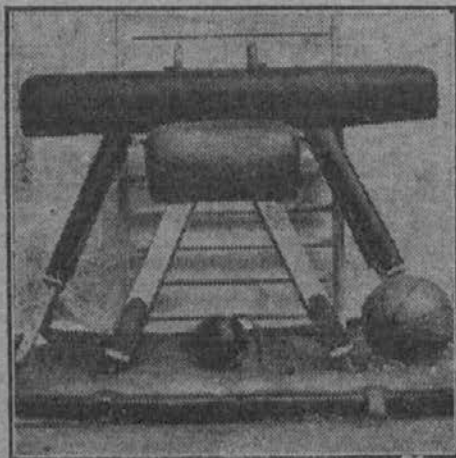
Glavne letošnje zimskosportne prireditve ne bodo mogle več popraviti slabih posledic klavrne zime in nedelavnosti mnogih društev in klubov, ki spe zimsko spanje. Izmed vseh prireditev, ki so se mogle izvesti v tej slabi zimi, so pokazale še največ smučarske tekme sokolske župe Kranj v Mojstrani, tekme SSKJ in tekme za slovansko sokolsko prvenstvo v Planici.

Pri tekmah za prvenstvo GZSP 20. in 21. februarja v Mojstrani je nastopilo vsega samo 19 tekmovalcev, in to večinoma iz Mojstrane in Jesenic. Obenem so bile na Črnem vrhu nad Jesenicami tekme za

akademsko smučarsko prvenstvo LZSP v alpski kombinaciji, katerih se je udeležilo samo okoli 30 tekmovalcev, torej število, ki bi ga lahko postavil en sam agilni sportni klub.

... Uspehi tekmovalcev v alpskih panogah so od leta do leta boljši in tudi njih število stalno narašča... Tekme v smuku in slalomu pa so žal usmerile pozornost tekmovalcev od teka in smučskih skokov...

... Enak zastoj kot pri teku se opaža tudi pri tekmah v skokih. Z velikim trudom in denarnimi žrtvami zgrajene skakalnice v Lescah, na Bledu, v Bohinju, Jesenicah in v Kranjski gori samevajo in razpadajo... («Jutro», 13. III. 1937.)

Vso opremo za letna
telovadišča in telo-
vadnice ter vse po-
trebščine za lahko
atletiko, taborjenje
in ostale športe ima za
Vas na zalogi:

Tvornica telovadnega orodja športne trgovine

ALPINA

LJUBLJANA, Tyrševa cesta štey. 7

Zahtevajte ponudbe in cenik!

STOLE

*vrtno, za dvorane, kino-fotelje nudi po zelo ugodnih
pogojih torčka*

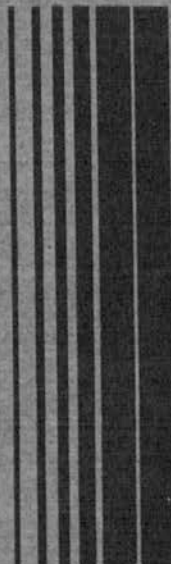
IVAN FAJDIGA, stolarna, SODRAŽICA

ODLIČEN USPEH DOSEŽETE S TISKOVINAMI
KI VAM JIH NAPRAVI

Delniška
tiskarna d. d.

LJUBLJANA
DALMATINOVA UL. 8

Absolutna sigurnost

telovadnega orodja je prva zahteva telovadca; naše orodje pa ustreza ne samo z absolutno sigurnostjo, ampak tudi s praktično uporabnostjo, preciznostjo, krasno izvedbo in neverjetno nizko ceno vsem Vašim zahtevam.

T v o r n i c a
telovadnega orodja
J. ORAŽEM
R I B N I C A
na Dolenjskem.

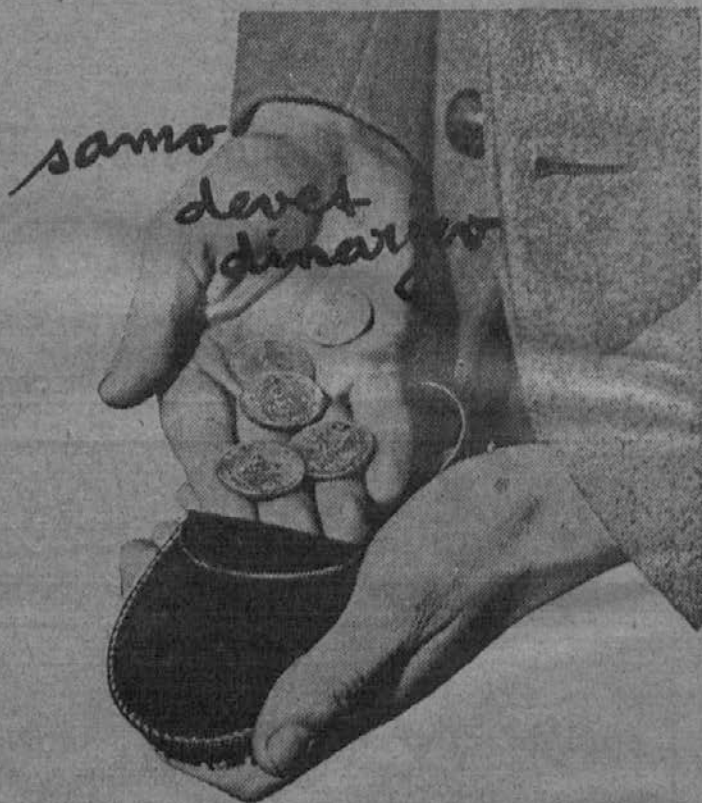
Vsak naj sam skrbi za svoje zdravje!

Priporočamo Vam knjige:

Dr. Karla Petriča „Človek“, „Bolezni, kako jih spoznamo“, „Nalezljive bolezni, kako se jih obvarujemo“, „Nega bolnikov in prva pomoč pri nezgodah“, „Regulacija rojstev“ in dr. Jože Jakše „Spolne bolezni“.

Vsako knjigo d. bite za polovično ceno, to je za 15 din.

Naroča se pri upravi „Žena in dom“, Ljubljana, Dalmatinova 8, ki Vam tudi pošlje „Ženo in dom“ brezplačno na ogled.

Za 9 dinarjev na mesec dobite 10 knjig. Z majhnimi denarji si boste v nekaj letih ustanovili lepo knjižnico, ki Vas bo dolgo vrsto let razveseljevala. Ne samo pripravilabo s svojimi knjigami pripravila sto in sto ur utehe

in veselja, ampak bo tudi okras Vašemu domu. Sporočite naslov upravi založbe „Evalit“, Ljubljana, Dalmatinova 8, da Vam pošlje katalog knjig in revijo „Trijatelj“ brezplačno na ogled.